

Miljøfarlig avfall

Rapport med resultater fra undersøkelse hos bilopphoggere,
billakkeringsverksteder og bilverksteder

April, 2003

 **NATURVERNFORBUNDET
HORDALAND**

Sammendrag

- Naturvernforbundet Hordaland har gjennomført undersøkelse om hvordan bilverksteder, bilopphoggere og billakkeringsverksteder håndterer miljøfarlig avfall i Bergen kommune. Undersøkelsen er finansiert av BIR.
- Naturvernforbundet avdekket at det er store mangler når det gjelder rutiner for håndtering av lysstoffrør hos stort sett alle bedriftene. Mange hadde liten oversikt over at lysstoffrør er miljøfarlig avfall og enkelte innrømte at lysstoffrør gikk i restavfallet.
- Bilverkstedene hadde stort sett gode rutiner for behandling av miljøfarlig avfall. Det er imidlertid forskjell på verksteder knyttet til de store kjedene og de mindre verkstedene. De fleste bilverkstedene vi undersøkte hadde avtale med selskap som henter både miljøfarlig og restavfall.
- Naturvernforbundet mener at enkelte bilopphoggerne utgjør i dag en risiko for forurensning av det ytre miljø. Årsaken til dette er at de mangler fast dekke under bilvrakene.
- Det er vanskelig å danne seg et klart bilde av hvordan billakkeringsverkstedene håndterer miljøfarlig avfall på grunn av at vi undersøkte bare 3 bedrifter.
- Samlet sett fikk vi et ganske bra inntrykk av bilbransjen. Fylkemannens miljøvernavdeling, fikk imidlertid et annet inntrykk i sin undersøkelse av bransjen. En mulig feilkilde i denne undersøkelsen er at Naturvernforbundet i motsetning til Fylkesmannen ikke har anledning til å kreve å få se skjema for deklarasjon av miljøfarlig avfall og undersøke systemer for internkontroll. Resultatene i denne undersøkelsen er derfor basert på muntlige kilder fra ansatte i de ulike bedriftene.

Innhold

1. Innledning
2. Om miljøfarlig avfall
3. Metode
4. Resultater
5. Konklusjon
6. Vedlegg

Innledning

- Natuvernerforbundet Hordaland (NVH) har gjennomført en undersøkelse hos bilopphoggere, billakkeringsverksteder og bilverksteder om hvordan bedriftene behandler miljøfarlig avfall og hvilke rutiner de har for dette. Prosjektet ble støttet økonomisk av BIR. Totalt ble 17 bedrifter i Bergen kommune undersøkt. Av disse var det 5 bilverksteder, 3 billakkeringsverksteder og 9 bilopphoggere. Alle bilopphoggerene i Bergen kommune som vi var kjent med ble besøkt. En liste over de bedriftene vi besøkte er lagt ved i vedlegg.
- Bakgrunnen for denne undersøkelsen er at Naturvernforbundet ønsker å skape økt fokus på håndteringen av miljøfarlig avfall. Miljøverndepartementet har endret betegnelsen på spesialavfall til miljøfarlig avfall. Det har også vært gjennomført landsomfattende kampanjer om miljøfarlig avfall. Fylkesmannen i Hordaland gjennomførte i mars 2003 en større kontrollkampanje hvor blant annet bilverksteder ble undersøkt.
- Undersøkelsen ble gjennomført i desember 2002. Besøkene på de ulike bedriftene ble gjennomført av Anders Bjordal og Cato P. Danielsen. Anders Bjordal og John Martin Jacobsen har bearbeidet resultatene og utarbeidet denne rapporten. Rapporten vil bli gjort tilgjengelig for BIR, Fylkesmannen sin Miljøvernavdeling og på Naturvernforbundet Hordaland sine nettsider. I tillegg vil vi lage en artikkel til NVH sitt medlemsblad NaturVest.

Om miljøfarlig avfall

- Farlig avfall eller miljøskadelig avfall er giftig både for mennesker og natur. Det kan medføre alvorlige forurensningsskader.
- Denne type avfall er farlig selv i små mengder. Det må derfor ikke tømmes i avløpet, bosset eller naturen der det går inn i naturens kretsløp og opphoper seg i næringskjeden. Eksempelvis kan et halvt drikkeglass med olje være nok til å forurense 100.000 liter vann.
- Farlig avfall er:
 - Alle oljeprodukter, kjemikalier og malingsprodukter.
 - Rengjørings- og vedlikeholdsprodukter som pussemidler, flekkfjerner, rustfjerner, låsspray osv.
 - Produkter med kvikksølv, gamle batterier, lysstoffrør, termometer m.m.
 - Produkter med kadmium, knappsellebatteri, oppladbare batterier.
 - Plantevernmidler, rottegift, soppmidler osv.
 - Hobbykjemikalier, lim, fotokjemikalier, korrekturlakk, neglelakk etc.

Kilde: www.bir.no

Metode

- NVH hadde i forkant av denne undersøkelsen et møte med Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland, der vi fikk tips om hvordan vi skulle gjennomføre undersøkelsen. Når vi gjennomførte denne undersøkelsen utarbeidet vi et eget spørreskjema, som vi gikk gjennom i samarbeid med bedriften. Vi la vekt på dialog og ikke en politi/kontrollør- rolle.
- Vi var i dialog med miljøansvarlig i Bilbransjeforbundet i forkant av undersøkelsen. Vi valgte ut bedriftene ved hjelp av stikkprøver fra telefonkatalogens Gule Sider.
- Representantene fra Naturvernforbundet som gjennomførte denne undersøkelsen hadde ikke mulighetene for å se kvittering av deklarasjon av miljøfarlig avfall. Det samme gjelder rutiner for internkontroll som for eksempel merking og oppbevaring av miljøfarlig avfall.

Resultater (1/4)

- **Mottakelse hos bedriftene**

Representantene fra Naturvernforbundet som gjennomførte undersøkelsen ble stort sett godt mottatt hos de ulike bedriftene. Vi la vekt på dialog og ikke en politi/kontrollør rolle. Flere steder var folk vennlige i tillegg til å være generelt imøtekommende. Hovedinntrykket var at alle steder var miljøfarlig avfall noe en kjente til og at det krevde fokus fra bedriften sin side. Enkelte bedrifter var nervøse og prøvde med unnskyldninger som at de hadde dårlig tid. To bedrifter som vi besøkte slapp vi ikke til på grunn av at rette vedkommende ikke var tilstede.

- **Rutiner for håndtering av miljøfarlig avfall felles for alle bedriftene**

Alle bedriftene hadde i utgangspunkt rutiner for behandling av miljøfarlig avfall. Det var imidlertid forskjeller mellom bilverksteder, billakkeringsverksteder og bilopphoggere i hvilke rutiner bedriftene hadde for å håndtere denne type avfall. Noen hadde avtaler med avfallselskaper om henting, mens andre fraktet dette selv til mottak. For mange av bedriftene var det relativt små mengder av de ulike fraksjonene. Det som gjennomgående viste seg å svikte hos alle bransjene vi undersøkte var håndteringen av lysstoffrør. Mange hadde liten oversikt over at lysstoffrør er miljøfarlig avfall og enkelte innrømte at lysstoffrør gikk i restavfallet. Årsaken til dette er at lysstoffrør skiftes sjelden.

Resultater (2/4)

- **Rutiner for håndtering av miljøfarlig avfall hos bilverksteder**

De verkstedene vi besøkte hevdet å ha gode rutiner for håndtering av miljøfarlig avfall. Fra flere bedrifter ble det hevdet at dersom bedriftene leverer miljøfarlig avfall sammen med restavfallet, får de avviksrapport på dette fra avfallsselskapet som de har avtale med. Derfor hadde flere av bedriftene hatt møte med avfallselskapene for å få avklart hva som er miljøfarlig avfall og kommet frem til avtale om henting og rutiner for behandlingen av dette.

Vi registrerte imidlertid at det var noe forskjell på rutinene på håndtering av miljøfarlig avfall hos de ulike verkstedene. Hos en del bedrifter gikk oljeholding materiale, som spon som blir brukt til å ta opp olje, rett i restavfallet.

Særlig større verksteder som var med i kjede, og verksteder som var etablert i senere tid fikk vi inntrykk hadde økt fokus på miljøvennlig avfallshåndtering.

Resultater (3/4)

- **Rutiner for håndtering av miljøfarlig avfall hos bilopphoggere**

Vi besøkte samtlige bilhoggere vi viste om og fant i telefonkatalogen i Bergen kommune. Totalt ni bedrifter ble besøkt. Det var i denne bransjen vi fant de største avvikene når det gjelder behandling av miljøfarlig avfall. Bare én bedrift hadde oljeskiller til å fange opp oljesøl fra bilvrak. På flere steder stod bilvrakene på bakken uten noen som helst form for betongdekke, og eventuelle utslipp av kjemikalier går derfor rett i grunnen. Noen av bilopphoggerne hadde ikke fast dekke. Det er derfor fare for forurensning til jord, vann og vassdrag fra flere av bilopphoggerne.

FSG Lønning er i dag godkjent regionsmotak for bilvrak. Her sendes derfor hele vrak, og noen bilopphoggere hevdet at de ikke hadde noe særlig miljøfarlig avfall, da hele vraket inkludert batteri ble sendt til FSG. FSG hadde blant annet fast dekke under bilvrakene og oljeskiller.

Et gjennomgående inntrykk er at de fleste bilopphoggerne er relativt små bedrifter, gjerne familiebedrifter som er relativt gamle selskaper, og som har holdt det gående i generasjoner. Hos mange av disse var det relativt kaotiske forhold med mye rot. Blant de som er etablert de siste årene ser det ut til at det er noe bedre.

En stor svakhet med dagens lovverk er at det i dag ikke finnes krav til opphoggerene, annet enn en skraphandlerbevilning. Fra 2007 vil bilbransjen selv overta ansvaret for bilvrakene i Hordaland.

Resultater (4/4)

- **Rutiner for håndtering av miljøfarlig avfall hos billakkere**

NVH besøkte kun 3 bilakkeringsverksteder. Utvalget er noe tynt og resultatene blir deretter. En av bedriftene hadde gjenvinningsanlegg for tynner. Tynner brukes i stort omfang hos billakkere og kan medføre faren for helsen til de ansatte. 2 av bedriftene hadde avtale med godkjent mottak for levering av miljøfarlig avfall, mens den siste leverte til gjenbruksstasjonen til BIR.

En av bedriftene hevdet at dersom tynneren var tilstrekkelig tynnet ut (mindre enn 5% tynner i løsningen) så ble ikke dette regnes som miljøfarlig avfall.

Det er og forskjell om de bruker vannbasert lakk eller løsemiddelbasert lakk. Kvaliteten på vannbasert lakk var tidligere av dårligere kvalitet, men er nå bedre og er i følge en av bedriftene minst like god som løsemiddelbasert. Vi antar at vannbasert lakk er bedre for natur og miljø enn løsemiddelbasert lakk.

Konklusjon

- Representantene fra Naturvernforbundet som gjennomførte undersøkelsen ble stort sett godt mottatt hos de ulike bedriftene.
- Det er store mangelfulle rutiner for håndtering av lysstoffrør hos stort sett alle bedriftene. Mange hadde liten oversikt over at lysstoffrør er miljøfarlig avfall og enkelte innrømte at lysstoffrør gikk i restavfallet. Naturvernforbundet mener at det må bli økt fokus på at selgeren av lysstoffrør er pålagt å ta i mot brukte rør. Dette gjelder sikkert ikke bare de bransjene vi har kontrollert i denne undersøkelsen.
- Bilverkstedene hadde stort sett gode rutiner for behandling av miljøfarlig avfall. Det er imidlertid forskjell på verksteder knyttet til de store kjedene og de mindre verkstedene. De fleste bilverkstedene vi undersøkte hadde avtale med selskap som henter både miljøfarlig og restavfall.
- Naturvernforbundet mener at enkelte bilopphoggerne utgjør i dag en risiko for forurensning av det ytre miljø. Årsaken til dette er at de mangler fast dekke under bilvrakene.
- Det er vanskelig å danne seg et klart bilde av hvordan billakkeringsverkstedene håndterer miljøfarlig avfall på grunn av at vi undersøkte bare undersøkte tre stykker.
- Samlet sett fikk vi et ganske bra inntrykk av bilbransjen. Fylkemannens miljøvernavdeling, fikk imidlertid et annet inntrykk i sin undersøkelse av bransjen. En mulig feilkilde i denne rapporten er at Naturvernforbundet i motsetning til Fylkesmannen ikke har anledning til å kreve å få se skjema for deklarasjon av miljøfarlig avfall og systemer for internkontroll. Resultatene i denne undersøkelsen er derfor basert på muntlige kilder fra ansatte i de ulike bedriftene.

Vedlegg

Undersøkte bedrifter:

AH Dele Service AS

Auto team AS

Bergen MB Høgg

Bilservice AS

Blomdals Opelhøgg AS

Classic Auto Service AS

FSG Bildelemontering

Jæger Automobil AS

Hatlestad B Auto

Kvalheim Autolakkering

Laksevåg Bilservice AS

Mjeldstad Billakkering AS

Mortens BMW høgg AS

Norsk Bilgjennvinning og Delesalg AS

Strømblad Biloppøgging

Svein Tvedt Lakkverksted AS

Åsane Biloppøgging

NATURVERNFORBUNDET
HORDALAND